

Для визначення впливу кожного з факторів перш за все їх варто розмежувати на зовнішні та внутрішні. Адаже ступінь впливу кожної групи на протікання та загальну результативність інвестиційних процесів буде різним, а головне не рівнозначним. Тобто вплив факторів першої групи буде відрізнятися від другої, саме тому при розділенні чинників, що впливають на інвестиційну діяльність можна спрогнозувати протікання кожного з етапів інвестиційного проекту.

Зовнішні фактори можуть вказати на те, що виробляти, в якій кількості, визначитися з каналами збуту продукції та оцінити ступінь державної підтримки даного питання.

Тоді як внутрішні фактори дадуть змогу відповісти на питання скільки необхідно вкласти коштів, куди саме, для того щоб підвищити ефективність виробництва та на скільки господарство в змозі забезпечити протікання інвестиційних процесів власними фінансовими ресурсами або ж гарантувати прибутковість інвестицій потенційному інвестору.

Аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів забезпечення інвестиційної діяльності по сільськогосподарським підприємствам Сумської області показав, що ефективність виробництва продук-

ції сільського господарства знаходить на рівні, що забезпечує утримання нарощених можливостей та здобутих позицій на ринку, з огляду на показники фінансового стану, свідчить про наявність попиту на дану продукцію, а тому і свідчить про перспективність розвитку сектору АПК.

Але, для досягнення рівня інвестиційної привабливості, коли інвестор сам прагнучиме залучати інвестиції в сільське господарство, варто звернути увагу на рівень кооперації між виробниками та переробниками сільськогосподарської сировини, підвищити ступінь гарантування державою протікання даних процесів на законодавчому рівні та забезпечити просування вітчизняних товаровиробників на міжнародному ринку.

Забезпечення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств базується на основі аналізу певного переліку факторів, що безумовно пов'язані один з одним. Нехтування тим чи іншим фактором, чи зниження значимості будь-якого з них може в кінцевому підсумку привести до суттєвого зниження результативності інвестицій в секторі АПК, а тому і значно зменшиться рівень інвестиційної привабливості даного сектора економіки.

Література

1. Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств та її фінансування: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / О.М. Лабенко; Національний аграрний університет — К., 2008. — 19 с.
2. Формування інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки: Автореф. дис... д-ра. екон. наук: 08.07.02 / С.О. Гуткевич; Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки". — К., 2004. — 31 с.
3. Інвестиційна привабливість аграрного сектора економіки України на міжнародному ринку капіталу: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01/ А.П. Гайдуцький; Київ Національний університет ім. Т.Шевченка. — К., 2005. — 20 с.
4. Денисенко М. П. Основи інвестиційної діяльності. — К.: Алеута, 2003.- 338с.
1. 5.Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. — К.: Лібра. 1998. — 233с.
5. Саблук П.Т. Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу України / П.Т. Саблук, В.Я. Месель-Веселяк// Інститут аграрної економіки УААН.

Месель-Веселяк// Інститут аграрної економіки УААН.
УДК 631.16

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИЗИКОВОГО РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Шестова О.О.

Стаття присвячена дослідженню питання сутності категорії «фінансові ресурси». Визначені джерела формування фінансових ресурсів на стадіях життєвого циклу підприємства. Висвітлені питання впливу та джерел виникнення ризиків економічної діяльності в процесі управління фінансовими ресурсами.

Актуальність проблеми. Організація процесів формування, акумуляції, використання, руху та спрямування фінансових ресурсів є невід'ємною та необхідною складовою успішної фінансової діяльності господарюючих суб'єктів. З розвитком ринкових відносин вагомість цих процесів підвищується, оскільки трансформаційна здатність фінансових ресурсів зумовлює їх універсальність, унікальність та значущість у площині економічного середовища підприємств. Визначення форми існування фінансових ресурсів, механізмів їх формування та ефективного використання є досить актуальною проблемою сьогодення.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти вищезазначеної проблеми висвітлювалися у наукових працях Бланка І., Борща А., Василика О., Воробйова Ю., Грідчиної М., Данилевської-Жугунісової О., Кірейцева Г., Ковальова В., Федосова В., Філімоненкова О., Шестопалової О. та інших.

Постановка проблеми. Метою статті є встановлення авторського підходу до визначення категорії «фінансові ресурси», джерел їх формування на різних стадіях життєвого циклу підприємства, вплив та джерела виникнення ризиків економічної діяльності в процесі управління фінансовими ресурсами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Не зважаючи на досить широке використання терміну «фінансові ресурси» в законодавчих та нормативних актах України, офіційне його тлумачення відсутнє. Сучасна фінансова наука України запозичила цей термін із економічної науки колишнього Радянського Союзу, який був задіяний у науковий обіг ще в перші роки радянських п'ятирічок, щоб на відміну від капіталістичного терміну «грошовий капітал» використовувати більш-менш привабливе словосполучення для соціалістичної економіки «фінансові ресурси» [2].

Проаналізувавши значну кількість сучасної наукової та навчальної літератури зазначаємо, що донині не існує однозначного визначення дефініції «фінансові ресурси». Деякі науковці та дослідники ототожнюють фінансові ресурси з грошовими коштами, грошовими потоками, капіталом підприємства, інші – розмежовують ці поняття, а ще інші визначають один термін через інший.

Якщо звернутися до економічного словника, то «ресурс» тлумачиться як запас або джерело, яким можна скористатися в разі необхідності. Даний ресурс має грошову форму виміру. Аналізуючи історичні погляди на категорію «фінанси», зазначаємо, що фінансові відносини виникли початково як податкові і були пов'язані з розвитком товарно-грошових відносин та необхідністю утримання державного господарства. Спочатку виникли гроші як загальний еквівалент всіх товарів для обслуговування обмінних процесів, потім вже фінансові ресурси, які прийняли участь у розподільних та перерозподільних процесах, пов'язаних з формуванням та використанням доходів і прибутків підприємства. Фінансові ресурси, як матеріальний носій фінансових відносин, забезпечують безперервність руху грошових потоків. Таким чином, фінансові ресурси можна визначити як запас реальних грошових коштів, якими підприємство може скористатися негайно для виконання фінансових зобов'язань та здійснення витрат в процесі операційної та фінансово-інвестиційної діяльності].

Авансовані в процес виробництва фінансові ресурси, дорівнюють реальному капіталу, який початково має грошову форму. Обслуговуючи кругообіг реального капіталу, фінансові ресурси вивільняються з обороту на його заключній стадії в процесі розподілу доходів підприємства, коли капітал набуває грошової форми. Фінансові ресурси, авансовані в основні засоби, виступають основним капіталом, в оборотні – оборотним капіталом, в інтелект - інтелектуальним капіталом. На стадіях вкладення інвестицій та отримання доходу підприємством фінансові ресурси зливаються з капіталом.

Фінансові ресурси вступають в процес виробництва та вивільнюються в грошовій формі. Причому частина їх капіталізується і вступає в новий оборот, набуваючи форми реального капі-

талу, частина поступає в централізовані державні фонди, а частина споживається. Фінансовим ресурсам властива висока трансформаційна здатність. В зв'язку з цим фінансові ресурси, перебуваючи у грошовій формі, мають схильність втрачати свою вартість в часовому просторі, тому вони повинні швидко знову авансуватися у виробництво. Висока здатність до трансформації призводить до вкладення їх частини в інвестиції або перетворення в капітал, інша частина фінансових ресурсів спрямовується на виконання фінансових зобов'язань та здійснення витрат, пов'язаних з основною діяльністю підприємства [1].

Тому, на думку Борща А.Г.[1], аналізувати стан фінансових ресурсів за даними статистичного балансу є не коректним. З цією метою слід співставляти грошові надходження з витратами і відстежувати чисті грошові потоки в динаміці, які будуть свідчити про достатність фінансових ресурсів.

Формування фінансових ресурсів підприємств відбувається в момент надходження грошових коштів на рахунки і в касу підприємства, а їх використання означає процес обміну грошових коштів на матеріальні ресурси з метою продовження господарської діяльності підприємства.

Практичне значення фінансових ресурсів для суб'єктів господарювання можливо виявити через встановлення джерел їх формування та основних напрямків використання. З переорієнтацією вітчизняної економіки на ринкові засади перед суб'єктами господарювання розширилися можливості щодо залучення зовнішніх джерел фінансових ресурсів, які за умов розвиненої інфраструктури фінансового ринку відзначаються особливою ємністю [2].

Фінансові ресурси, перебуваючи в постійному русі, можуть змінювати форму з метою створення умов формування нових фінансових ресурсів, а джерело фінансового ресурсу залишається незмінним, припинення ж існування джерела фінансових ресурсів автоматично означає відсутність відповідного фінансового ресурсу, тобто джерело фінансування є первинними і вступає передумовою виникнення фінансових ресурсів. Враховуючи вищезазначене, економічна сутність джерел фінансових ресурсів полягає у визначенні вектора (напрямку) і розміру надходження фінансових ресурсів.

Наявність достатніх фінансових ресурсів – необхідна умова успішного функціонування будь-якої підприємницької структури незалежно від сфери діяльності, галузевої спрямованості й організаційно-правового статусу. Водночас джерела їх формування та порядок залучення на підприємствах державної та недержавної форми власності відмінні. Необхідно зазначити, що перехід України до ринкових відносин і пов'язані з ним трансформаційні процеси в економіці зумовили формування нових видів фінансових ресурсів підприємств, які мають як короткостроковий,

так і довгостроковий характер залучення. Визначальними при виборі джерела фінансових ресурсів повинні бути цілі фінансування суб'єкта господарської діяльності, зокрема фінансування при заснуванні підприємства, на розширення діяльності, рефінансування чи санаційне фінансування.

Проблема джерел фінансових ресурсів полягає в тому, що в залежності від етапу розвитку суб'єкта підприємництва (створення суб'єкта господарювання, розширення його діяльності, стабільний розвиток економічного суб'єкта, угасання діяльності тощо) можливо використовувати ті чи інші джерела.

Наприклад, при створенні нового підприємства практично відсутня можливість використання внутрішніх джерел фінансових ресурсів. Отже, для новоствореного підприємства основними джерелами фінансових ресурсів будуть або власні зовнішні, або (чи) позикові кошти, що залежать від економічних та політичних умов при яких створюється і починає функціонувати суб'єкт підприємництва (рис. 1).

Для суб'єктів господарювання, що знаходяться на етапі значного розширення діяльності та стабільного розвитку можливо використовувати всі доступні джерела формування фінансових ресурсів. Проте, за умов значного розширення діяльності перевагу мають зовнішні джерела формування фінансових ресурсів, а на етапі стабільного розвитку перевагу можуть мати внутрішні джерела формування фінансових ресурсів.

На етапі угасання діяльності чи за умов суттєвих фінансових труднощів, коли бракує власних внутрішніх коштів, а позикові ресурси обмежені у зв'язку із великими ризиками, суб'єкт підприємництва, перш за все, повинен орієнтуватися на кошти або нових інвесторів, тобто емісію акцій чи пайових внесків, або кошти внутрішньо корпоративного розподілу, або кошти державного і (чи) місцевого бюджетів, коли держава чи місцева влада зацікавлена у збереженні підприємства через соціально-економічну його значимість, чи техніко-економічну значимість, чи еколого-економічну небезпеку припинення його діяльності [2].

Не менш важливим є питання впливу ризикового ринкового середовища на фінансові ресурси суб'єктів господарської діяльності.

Фінансові ризики виникають в процесі економічних відносин господарюючих суб'єктів з банками, страховими компаніями, інвестиційними фондами, підприємцями (юридичними і фізичними особами) тощо. Ризик втрати платоспроможності та фінансової стійкості в цілому вимірюється співвідношенням між власними і залученими фінансовими ресурсами. Чим нижче частка власних фінансових ресурсів і відповідно, чим нижче це співвідношення, тим більше господарюючих суб'єктів залежить від позичальників, а відтак, тим вище фінансовий ризик. Особливо небезпеч-

ним є вкладення позичених фінансових ресурсів у низько ліквідні або неліквідні матеріальні цінності. Загроза фінансових ризиків пов'язана в даному випадку з тим, що вводиться більш жорсткі умови надання позичок, обмеження або повне припинення банківського кредитування. Виникає дефіцит фінансових ресурсів, котрий зумовлює труднощі бізнесу, а згодом і припинення господарської діяльності. Тому фінансові ризики слід передбачати і правильно оцінювати шляхом визначення вірогідності його виникнення і розміру можливих фінансових втрат за даним ризиком [8].

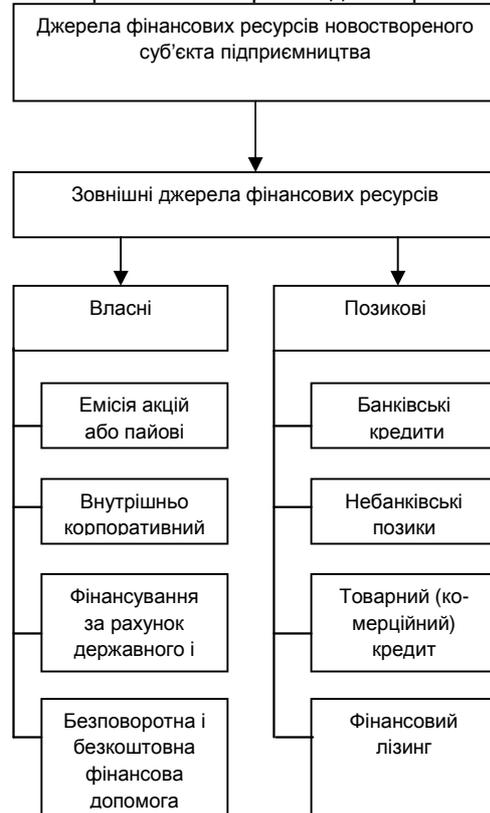

Рис. 1. Джерела формування фінансових ресурсів для новоствореного суб'єкта підприємництва

Дослідження джерел виникнення ризику в управлінні фінансовими ресурсами свідчить про наявність трьох основних взаємопов'язаних факторів, що визначають виникнення невизначеності в економічній діяльності господарюючого суб'єкта (рис. 2).

В умовах ризикового ринкового середовища особливої актуальності набуває моніторинг і оцінка взаємозв'язків між факторами, що впливають на вибір шляхів адаптації та стабільності розвитку господарюючих суб'єктів, а також визначення ступеню впливу ризиків на ефективність використання фінансових ресурсів.

Вплив ризикового ринкового середовища на фінансові ресурси є безперервним, що відбувається через вплив як конкретних видів ризику

на фінансові ресурси, так і через системний вплив ризикової економіки.

Висновки. Таким чином, провівши дослідження, зазначаємо, що фінансові ресурси - це високоліквідні активи, що перебувають у постій-

ному русі та спрямовані на погашення чи ліквідацію фінансових зобов'язань та підтримки розширеного відтворення з метою максимізації прибутків господарюючого суб'єкта.

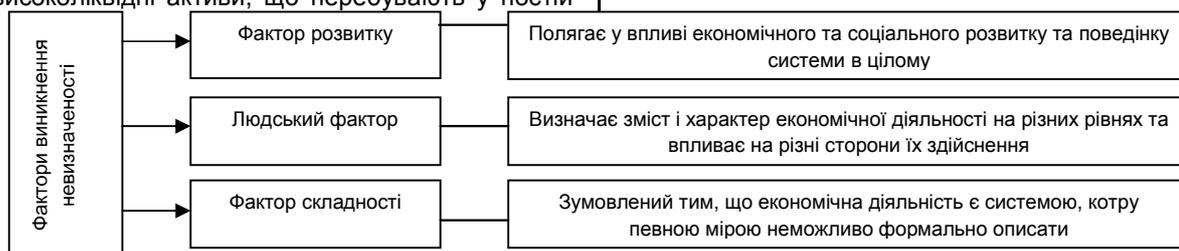

Рис. 2. Фактори виникнення невизначеності в економічній діяльності суб'єкта господарювання

Джерела формування фінансових ресурсів можуть змінюватися в залежності від етапу розвитку суб'єкта підприємництва, а саме, на етапі створення суб'єкта господарювання, розширення його діяльності, стабільного розвитку економічного суб'єкта, угасання діяльності, можливе використання тих чи інших джерел.

Вплив ризикового ринкового середовища на фінансові ресурси є безперервним процесом, що відбувається через вплив як конкретних видів ризику на фінансові ресурси, так і через системний вплив ризикової економіки.

Література

1. Борщ А.Г. Економічна природа капіталу та фінансових ресурсів підприємства: точка зору на дискусійну проблему / А.Г. Борщ // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 1. – С.137-140
2. Воробйов Ю.М. Теоретичні засади формування і використання фінансових ресурсів в соціально-економічній системі держави / Ю.М. Воробйов // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2009. - №4. - С.16=24
3. Гридчина М.В. Финансовый менеджмент: Курс лекцій. – 3-е изд., - К.: МАУП. – 2004. – 160 с.
4. Данилевська – Жугунісова О.Є. Фінансові ресурси в системі економічних категорій / О.Є Данилевська – Жигуновська // Інноваційна економіка. – 2010. – № 4 (18). - С. 241-243
5. Самойлова Т.А. Джерела формування фінансового капіталу підприємства / Т.А. Самойлова // Облік і фінанси АПК. – 2011. - № 1. – С.169-174
6. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: Навч. посіб.: - 2-ге вид., переробл. І допов. – К.: МАУП, 2004. – 328 С.
7. Чаплигіна О.В. Вдосконалення політики управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств / О.В.Чаплигіна, С.А.Лоевська // Економічний простір. – 2009. - № 22 / 2. – С. 116-122
8. Шестопалова О.В. Фінансові ресурси в умовах ризиковості економічної діяльності / О.В.Шестопалова // Економічний простір. – 2009. - № 23/2. - С. 110-115